

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 835/2016-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. novembra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť

, zastúpeného advokátkou

, pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 3 Cob/33/2014-147 z 27. novembra 2014 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 M Obdo/2/2015 z 31. mája 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť odmieta.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 12. septembra

2016 sa

(ďalej len „sťažovateľ“ a „úpadca“), domáhal vydania nálezu, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jeho v záhlaví označených základných práv a slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Cob/33/2014-147 z 27. novembra 2014 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 M Obdo/2/2015 z 31. mája 2016 a ktorým by napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov zrušil.

2. Napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil rozsudok Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 18 Cb/40/2009-103 z 2. apríla 2012 v spojení s opravným uznesením č. k. 18 Cb/40/2009-119 z 8. januára 2014, ktorým zaviazal úpadcu vystupujúceho v procesnom postavení žalovaného uhradiť obchodnej spoločnosti

(ďalej len „žalobkyňa“), sumu 15 601,64 € s príslušenstvom za nájom nebytových priestorov špecifikovaných v zmluve o nájme a podnájme nebytových priestorov uzavretej medzi nimi 31. januára 2007, ako aj za dodávky tepelnej energie v zmysle zmluvy o dodávke tepelnej energie uzavretej medzi nimi 1. februára 2007. Napadnutý rozsudok krajského súdu bol sťažovateľovi doručený 10. apríla 2015, kedy nadobudol aj právoplatnosť.

3. Na základe podnetu sťažovateľa z 29. mája 2015 podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) 30. novembra 2015 proti napadnutému rozsudku krajského súdu mimoriadne dovolanie, pretože ním podľa jeho názoru malo dôjsť k porušeniu zákona z dôvodu, že *„vo veci konal a rozhodol, aj keď mal vedomosť o prerušení prebiehajúceho súdneho konania a výslovného vyjadrenia správcu konkurznej podstaty, že návrh na pokračovanie v konaní nedáva, čím je daný dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 243f ods. 1 písm. b) OSP“*.

4. Najvyšší súd napadnutým uznesením mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora odmietol ako procesne neprípustné, pretože sťažovateľ proti napadnutému rozsudku krajského súdu nepodal dovolanie.

5. Opakujúc argumenty generálneho prokurátora sťažovateľ v sťažnosti namieta, že napadnutý rozsudok krajského súdu bol vydaný „*nezákonne a v rozpore s platnými a účinnými právnymi predpismi Slovenskej republiky*“, keďže „*úplne ignoroval aj výslovné podanie sťažovateľa o nepokračovaní v konaní*“. Sťažovateľ si uvedomuje, že on je tou osobou, ktorej zákon ukladá povinnosť „*chrániť záujmy veriteľov a postupovať s odbornou starostlivosťou*“, preto najvyššiemu súdu vytýka, že v rozpore s ustanoveniami § 47 ods. 1 a 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „*zákon o konkurze*“), ako aj s vlastnou judikatúrou – uznesením sp. zn. 3 M Cdo 16/2014 z 1. apríla 2015, opomenul skutočnosť, že „*sťažovateľ sa nestal účastníkom konania a nemal postavenie účastníka uvedeného súdneho konania*“, preto „*nemal k dispozícii mimoriadny opravný prostriedok voči rozhodnutiu odvolacieho súdu, a to dovolanie, ktoré môže využiť iba účastník konania. Mal k dispozícii jedinú možnosť ako dosiahnuť zrušenie nezákonne vydaného rozhodnutia..., a to... podať podnet na Generálnu prokuratúru na podanie mimoriadneho dovolania*“, pretože „*až momentom podania návrhu na pokračovanie v prerušenom súdnom konaní by sa sťažovateľ stal účastníkom konania namiesto úpadcu*“.

6. Na podporu uvedených argumentov sťažovateľ cituje aj časť uznesenia ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 57/99 z 19. júla 2000 vydaného v konaní podľa čl. 125 písm. a) ústavy, v ktorom ústavný súd judikoval, že „*oprávnenie generálneho prokurátora vzniká až vtedy, ak sa preukáže, že účastník (iná osoba) tieto prostriedky buď nemal, alebo mal a bol s nimi neúspešný, prípadne objektívne prekážky mu znemožnili ich využitie*“. Uvedené uznesenie podľa názoru sťažovateľa zakladá právomoc ústavného súdu rozhodnúť aj o jeho sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože je presvedčený, že napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu „*došlo k nezákonnému stavu, keď boli zásadne porušené procesné práva sťažovateľa a nebola mu umožnená účinná a reálna realizácia jeho základných procesných práv vyplývajúcich z práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 Ústavy SR, práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 Dohovoru... a práva na účinný opravný prostriedok zakotvený v čl. 13 Dohovoru*“.

II.

7. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd (každý) návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

8. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, je kvalifikovaná princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04). V súvislosti s tým ústavný súd opakovane judikuje, že pri uplatňovaní tejto právomoci nie je jeho úlohou zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený

preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 231/04).

9. V súvislosti s problematikou týkajúcou sa podávania mimoriadnych dovolaní generálnym prokurátorom ústavný súd stabilne zastáva názor, že tento mimoriadny opravný prostriedok predstavuje výnimku z pravidla stability súdneho rozhodnutia vyjadreného jeho právoplatnosťou. Podstatou tejto výnimky je účel mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je jeho výnimočné použitie s cieľom presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť súdneho rozhodnutia v odôvodnených prípadoch. Uvedený účel môže mimoriadne dovolanie splniť iba v prípade, ak sú splnené kritériá akceptovateľnosti jeho právnej úpravy; jedným z týchto kritérií je povinnosť vyčerpať iné dostupné právne prostriedky nápravy pochybení vytykaných v mimoriadnom dovolaní. Rešpektovanie týchto kritérií je nevyhnutné z hľadiska princípov právneho štátu (čl. 1 ústavy), ako aj z hľadiska práva na súdnu ochranu (čl. 46 ústavy) a práva na spravodlivý súdny proces v súlade s hodnotami zaručenými čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“, m. m. PL. ÚS 57/99, II. ÚS 185/09, II. ÚS 280/2010).

10. Vo vzťahu k tomuto mimoriadnemu opravnému prostriedku ústavný súd viackrát judikoval, že oprávnenie na podanie mimoriadneho dovolania nemá charakter práva, ktorému je poskytovaná ústavnoprávna ochrana (I. ÚS 19/01, II. ÚS 176/03, IV. ÚS 344/04, II. ÚS 144/05, I. ÚS 43/07, III. ÚS 342/2010). Na vyhovenie podnetu fyzických osôb alebo právnických osôb na podanie mimoriadneho dovolania neexistuje právny nárok, t. j. osobe, ktorá takýto podnet podala, nevzniká právo na jeho prijatie, resp. akceptovanie, a teda generálny prokurátor nemá povinnosť takémuto podnetu vyhovieť. Je na voľnej úvahe

generálneho prokurátora rozhodnúť o tom, či podá alebo nepodá mimoriadne dovolanie. A aj v prípade, že generálny prokurátor tento mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu podá, posúdenie zákonných podmienok pre uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti tohto mimoriadneho opravného prostriedku dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho.

11. Samotný podnet na podanie mimoriadneho dovolania totiž nie je iným právnym prostriedkom, ktorý je sťažovateľ v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde povinný vyčerpať na ochranu svojich základných práv alebo slobôd ešte pred podaním sťažnosti ústavnému súdu (m. m. I. ÚS 67/02).

12. Okrem toho podmienky prípustnosti sťažnosti podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde a princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy je potrebné chápať vo vzájomnej súvislosti, čo vyúsťuje do všeobecne uznávaného záveru, že sťažnosť podaná ústavnému súdu je považovaná za prostriedok *ultima ratio* ochrany práv sťažovateľa. Keďže ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach, ktorými sa sťažovatelia domáhajú ochrany (iba) svojich práv, celkom triviálne z toho (a napokon i z dikcie § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde) vyplýva, že vyčerpanie opravných prostriedkov podľa tohto ustanovenia sa týka iba takých procesných nástrojov, na ktorých podanie sú zo zákona oprávnení títo sťažovatelia. Mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora v žiadnom prípade nemožno považovať za zákonom účinne poskytnutý prostriedok sťažovateľovi na nápravu jeho údajne porušených práv, preto zachovanie dvojmesačnej lehoty na podanie predmetnej sťažnosti z dôvodu realizácie podnetu na podanie mimoriadneho dovolania, resp. rozhodnutia v konaní o mimoriadnom dovolaní neprichádza do úvahy (m. m. I. ÚS 524/2015).

13. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ ako účastník konania, resp. osoba dotknutá rozhodnutím krajského súdu, nepreukázal, že tento (mimoriadny opravný) prostriedok ochrany svojich základných práv alebo slobôd buď nemal, alebo mal a bol s nim neúspešný, prípadne objektívne prekážky mu znemožnili jeho

využitie (PL. ÚS 57/99). Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v časti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie v záhlaví označených základných práv a slobôd napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorý nadobudol právoplatnosť 10. apríla 2015, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene (podobne napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03, IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03, I. ÚS 483/2014).

14. V rámci predbežného prerokovania zvyšnej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie v záhlaví označených základných práv a slobôd napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ústavný súd so zreteľom na ním uplatnenú argumentáciu dospel k názoru, že sťažnosť nie je opodstatnená.

15. Od vydania uznesenia sp. zn. PL. ÚS 57/99 z 19. júla 2000, na ktoré sa sťažovateľ v sťažnosti odvoláva, totiž došlo k výraznému posunu judikatúry ústavného súdu, keď kvôli odstráneniu výkladových nejasností týkajúcich sa tohto mimoriadneho opravného prostriedku uznesením sp. zn. PLz. 3/2015 z 18. marca 2015 prijal zjednocujúce stanovisko, ktorého právna veta znie: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.“

16. Prax ukázala, že citovaná judikatúra ústavného súdu zaoberajúca sa problematikou prípustnosti mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora sa premietla aj do rozhodovania najvyššieho súdu o ne/splnení všeobecných procesných podmienok na podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom (pozri napr. rozhodnutia vo veciach vedených pod sp. zn. M-Sždo V 3/00, 4 M Cdo 19/2008, 1 M Obdo V 2/2011 a iných, ako aj spoločné stanovisko občianskoprávneho kolégia a obchodnoprávneho

kolégia najvyššieho súdu č. 94 z 20. októbra 2015 k prípustnosti mimoriadneho dovolania v zmysle § 243e až § 243j Občianskeho súdneho poriadku).

17. Aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci svojej rozhodovacej praxe viackrát konštatoval porušenie čl. 6 dohovoru, najmä porušenie princípu právnej istoty a v dôsledku toho aj práva na spravodlivý súdny proces (napr. vo veci Brumarescu proti Rumunsku z roku 1999, Ryabykh proti Rusku z roku 2003, Sutyazhnik proti Rusku z roku 2009, Roseltrans proti Rusku či Kutepov a Anikeyenko proti Rusku z roku 2005, Tripon proti Rumunsku z roku 2008, Cornif proti Rumunsku z roku 2007, Abdullayev proti Rusku z roku 2010). Vo vzťahu k Slovenskej republike ESLP predpokladá prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov opätovne zdôraznil vo veciach DRAFT-OVA, a. s., proti Slovenskej republike, PSMA, s. r. o., proti Slovenskej republike a COMPCAR, s. r. o., proti Slovenskej republike z roku 2015.

18. V danom prípade nebola sporná skutočnosť, že sťažovateľ, ktorý bol do funkcie správcu konkurznej podstaty úpadcu ustanovený uznesením okresného súdu č. k. 1 K/5/2013-251 zo 7. augusta 2014, proti napadnutému rozsudku krajského súdu nepodal dovolanie. Túto skutočnosť v napadnutom uznesení konštatoval aj najvyšší súd, v dôsledku čoho „odmietol mimoriadne dovolanie ako procesné neprípustné (§ 243i O. s. p. v spojení s § 243b ods. 5 O. s. p.)“.

19. Podľa § 7 zákona o konkurze konaním s odbornou starostlivosťou sa na účely tohto zákona rozumie konanie so starostlivosťou primeranou funkcií alebo postaveniu konajúcej osoby po zohľadnení všetkých dostupných informácií, ktoré sa týkajú alebo môžu mať vplyv na jej konanie. Vyhlásením konkurzu na majetok obchodnej spoločnosti (úpadcu) tejto nezaniká spôsobilosť mať práva a povinnosti, ale zaniká jej procesná spôsobilosť, t. j. zaniká jej schopnosť samostatne konať v tom rozsahu, v akom má spôsobilosť vlastnými úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti. Táto procesná spôsobilosť prechádza zo zákona na správcu konkurznej podstaty ustanoveného všeobecným súdom.

20. Preskúmaním odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd dospel k názoru, že obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, a nezistil, že by tieto závery dovolacieho súdu boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

21. Ústavný súd v minulosti viackrát judikoval, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania. Procesný postoj účastníka konania zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (IV. ÚS 329/04, II. ÚS 106/05, III. ÚS 32/07, III. ÚS 302/09, III. ÚS 75/2010).

22. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). O taký prípad tu však nejde.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne

konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ani práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru, preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (podobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08, I. ÚS 296/2010).

18. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. novembra 2016